

 Aleksander Andrzejewski
HTTPS://ORCID.ORG/0000-0002-3732-1938

45 lat „Acta Universitatis Lodziensis Folia Archaeologica”

45 Years of
“Acta Universitatis Lodziensis
Folia Archaeologica”

Rok 2025 jest rokiem wielu rocznic. Obchodzimy w nim 80. rocznicę utworzenia naszej *Alma Mater*, Uniwersytetu Łódzkiego, w którym archeologia funkcjonowała jako jeden z pierwszych kierunków.

Równie ważna dla naszej dyscypliny jest 45. rocznica ukazania się pierwszego tomu „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica”, bowiem żadna szanująca się dyscyplina nie może funkcjonować bez swojego wydawnictwa naukowego. W roku 1980, po zaniechaniu poprzedniej edycji „Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Łódzkiego”, serii 1, obejmującej nauki humanistyczno-społeczne, został wydany pierwszy tom „Folii” pod samodzielnym tytułem. Tomem tym była monografia zatytułowana *Studia nad świeckim budownictwem obronnym województwa łęczyckiego w XIII–XVII wieku* autorstwa Leszka Kajzera. W roku 2024 Profesor ukończyłby 80 lat, zaś w roku 2026 przypadnie 10. rocznica Jego odejścia. Był naukowcem nietuzinkowym, o czym możemy przekonać się czytając Jego biogram zamieszczony w niniejszym tomie. Był także wieloletnim animatorem i redaktorem wielu wydawnictw Instytutu Archeologii, w tym „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica”.

Właśnie Jemu, autorowi pierwszego (nieoczywistego, jak podkreśliła Anna Marciniak-Kajzer we wstępie do tomu 35 „Folii”) woluminu omawianej serii chcemy poświęcić ten **jubileuszowy 40. numer „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica”**. Grono uczniów, współpracowników i przyjaciół Profesora przygotowało specjalne artykuły do niniejszego tomu, za co należy im serdecznie podziękować.

W tym miejscu wypada podsumować czterdziestopięcioletnie naszego wydawnictwa. Tomy zostały pomyślane jako roczniki i pomimo pewnych perturbacji udało się dotrzymać terminów ich publikacji. Nie ukazały się w latach 1981, 1986, 1993, 1999, 2000, 2002, 2003, 2005, 2006, 2008, 2013 i 2014. Natomiast w roku 1983 wydano dwa – 3 i 4, podobnie w roku 1984 – 5 i 6, i w roku 1990 – 12 i 14, zaś w roku 1992 ukazały się aż trzy – 15, 16 i 17. Pomyłona jest ich kolejność – tom 13 ukazał się z datą 1990, zaś tom 12 z datą 1991. Z kolei ten o numerze 23 z 2001 r. został wydany w dwóch częściach.

Pierwotnie tomy były redagowane przez Redakcję Wydawnictw Filozoficzno-Historycznych w składzie Jan Gregorowicz, Barbara Wachowska i Dorota Kozówna (t. 1– 4 i 6), zaś ich redaktorem był Jerzy Kmiecński (t. 2–4). Następnie w roku 1984 powołana została Redakcja Wydawnictwa „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica” w składzie Jerzy Kmiecński – redaktor wydawnictwa i Krystyna Nadolska-Horbacz – sekretarz (t. 5, 7–11). W roku 1991 do redakcji dołączyła Elżbieta Grzelakowska i zaczęto powoływać redaktorów poszczególnych roczników. W roku 1994 redaktorem naczelnym został Leszek Kajzer, zastępując Jerzego Kmiecńskiego. W roku 2004 zmienili się członkowie redakcji, w miejsce Elżbiety Grzelakowskiej powołano Magdalenę Mączyńską, zaś sekretarzem redakcji w miejsce Krystyny Nadolskiej-Horbacz została Aldona Andrzejewska. W 2007 r. na stanowisku redaktora wydawnictwa Leszka Kajzera zastąpiła Lucyna Domańska. Kolejna zmiana nastąpiła w 2015 r., kiedy redaktorem naczelnym „Folii” została Anna Marciniak-Kajzer, która tę funkcję sprawuje do dziś. W tymże roku z redakcji odeszła Magdalena Mączyńska. W roku 2017 sekretarzem redakcji została Monika Golańska.

Od momentu wprowadzenia redaktorów poszczególnych tomów zostawali nimi: Aldona Andrzejewska (t. 32); Romana Barnycz-Gupieniec (t. 16); Paweł Kucypera, Piotr Pudło (t. 29); Olgierd Ławrynowicz (t. 30, 31); Olgierd Ławrynowicz, Aleksandra Krupa-Ławrynowicz, Anna Majewska (t. 34); Magdalena Majorek, Olgierd Ławrynowicz (t. 35); Anna Marciniak-Kajzer (t. 33, 38, 39); Anna Marciniak-Kajzer, Olgierd Ławrynowicz, Magdalena Majorek (t. 37); Magdalena Mączyńska, Agnieszka Urbaniak (t. 25); Leszek Kajzer (t. 19, 20, 22–24); Leszek Kajzer, Maria Dąbrowska, Czesław Hadamik (t. 27); Jerzy Kmiecński (t. 12, 13, 17); Seweryn Rzepecki (t. 28); Ilona Skupińska-Løvset (t. 26); Piotr Strzyż, Olgierd Ławrynowicz (t. 36); Lubomira Tyszler (t. 14).

W ramach „Folii” opublikowano cztery zeszyty będące monografiami: t. 1 – Leszek Kajzer, *Studia nad świeckim budownictwem obronnym województwa łęczyckiego w XIII–XVII*; t. 6 – Leszek Kajzer, *Dwory obronne wieluńskiego w XIII–XVII wieku*; t. 11 – Elżbieta Grzelakowska, *Środowiskowe uwarunkowania osadnictwa pradziejowego i wczesno-średniowiecznego w północnej części Borów Tucholskich*; t. 15 – Karol Szymczak, *Północno-wschodnia prowincja surowcowa kultury świderskiej*.

II. 1. Okładki archiwalnych zeszytów Folia Archaeologica

Ponadto wydano zeszyty tematyczne poświęcone: pięćdziesięcioleciu archeologii w Uniwersytecie Łódzkim (t. 19); dwa tomy bronioznawcze (t. 23/1 i 29); tom 25 poświęcony okresowi wędrówek ludów; tom 26 – archeologii antycznej; tom 27 – urządzeniom grzewczym. Kolejne trzy zeszyty dedykowano wybitnym badaczom – tom 16 Jerzemu Kmiecickiemu, tom 20 Andrzejowi Nadolskiemu, zaś 36 Marianowi Głowski.

W 35 zeszytach niebędących monografiami opublikowano 424 artykuły, autorstwa 418 naukowców. Z tej liczby 39 osób było związanych etatowo z Uniwersytetem Łódzkim, zaś 313 gościło na łamach naszego czasopisma. W zeszytach publikowało także 66 autorów zagranicznych z: Wielkiej Brytanii, Białorusi, Czech, Estonii, Gruzji, Hiszpanii, Iraku, Izraela, Niemiec, Rosji, Rumunii, Szwecji, Ukrainy, Uzbekistanu i Węgier.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż na przestrzeni 45 lat zmieniła się szata graficzna poszczególnych tomów, od bardzo prostych, monochromatycznych grafik na papierze słabej jakości, po ostatnie, drukowane już w pełnym kolorze. Należy tutaj dodać, że wyróżnikiem były okładki projektowane przez: Wiesława Czapskiego (t. 1–7), Andrzeja Frydela (t. 8–18), Barbarę Grzejszczak (t. 19–29), Katarzynę Turkowską (t. 30–32), Agencję Reklamową *efectoro.pl* (t. 33) i Joannę Apanowicz (od t. 34 po niniejszy).

Mam nadzieję, że nasze czasopismo, indeksowane przez serwisy Web of Science Core Collection i Scopus, będzie się nadal dynamicznie rozwijało, uzyskując coraz lepsze opinie czytelników (oraz większą liczbę punktów). Zwłaszcza, że na naszym koncie w repozytorium Uniwersytetu Łódzkiego gościśmy miesięcznie ponad trzy tysiące odwiedzających.

Droga Redakcjo, tak trzymać!

Aleksander Andrzejewski

Uniwersytet Łódzki

Wydział Filozoficzno-Historyczny

Instytut Archeologii

e-mail: aleksander.andrzejewski@uni.lodz.pl